

ปากน้ำ กับสงครามโลกครั้งที่สอง ภาคจบ

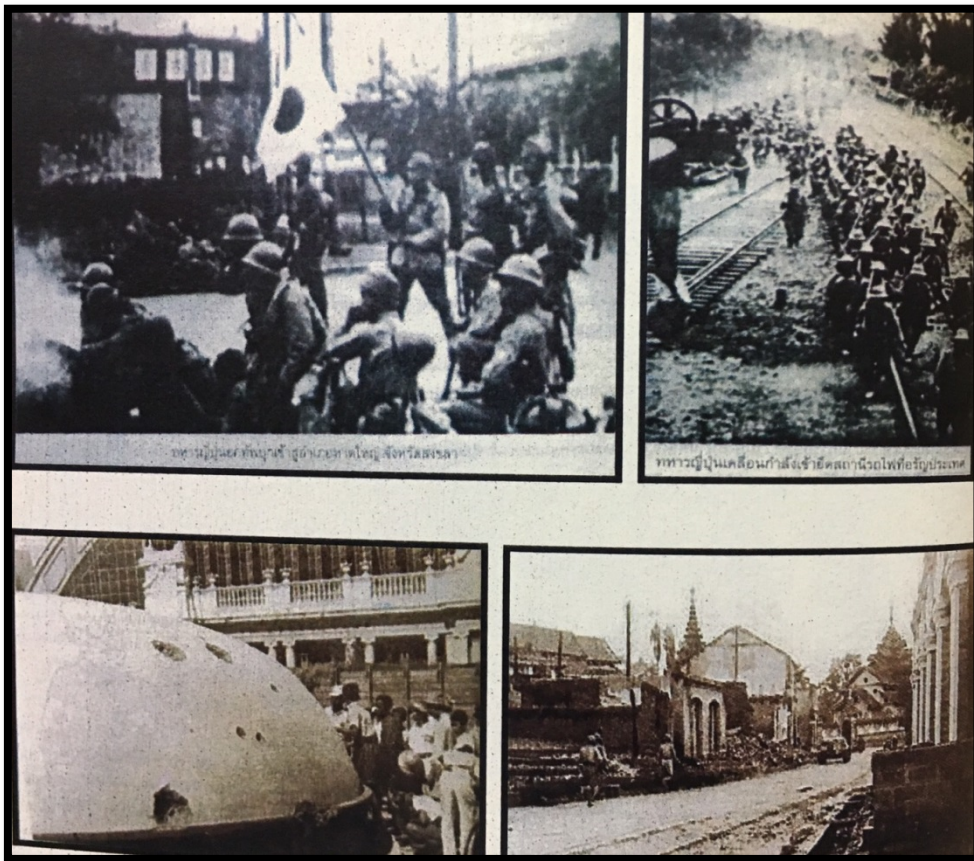
หลังจากที่ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่บางปู แล้วโดยสารถเข้ามาตั้งฐานบริเวณสามแยก (หอนาฬิกา) ทางจังหวัดสมุทรปราการที่ประกอบด้วย ทหาร (ร่วมกับยุวชนทหาร) ได้ตั้งมั่นอยู่ที่โรงเรียนชุมพลทหารเรือ ชาวบ้านในพื้นที่ก็มารวมตัวกันที่ตลาดปากน้ำ ส่วนข้าราชการฝ่ายปกครองตั้งแนวป้องกันกรุงเทพฯ อยู่ที่สำโรง มีการเสริมกำลังพร้อมอาวุธเตรียมตั้งรับสถานการณ์ ตั้งแต่เช้าจนบ่าย ในที่สุดก็มีรายงานผลประชุมร่วมระหว่างไทยกับญี่ปุ่นประกาศทางวิทยุโดยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามสรุปความว่า

“ด้วยเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ ตั้งแต่เวลาประมาณ ๐๒.๐๐ น. กองทหารญี่ปุ่นได้เข้าสู่ประเทศไทยโดยทางทะเล ในเขตจังหวัดสงขลา ปัตตานี ประจวบคีรีขันธ์ นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี (บ้านดอน) และบางปู สมุทรปราการ ส่วนทางบกได้เข้ามาทางจังหวัดพระตะบอง และจังหวัดพิบูลสงคราม เกือบทุกแห่งทางทหารและตำรวจได้ทำการต่อสู้อย่างเข้มแข็ง...อยากขอให้ทุกคนยอมหวานอมขมกลืนพยายามที่จะผูกมิตรกับเขา ก็ขอว่าอย่าไปดูถูกคนญี่ปุ่น เราควรหลีกเลี่ยงไปเสียในทางที่เราจะทำการรบ ซึ่งเวลานี้ก็มีเสียงให้แน่ว่าอยากจะรบ อยากจะรบ...การรบนั้นไม่ใช่เป็นการเข้าไปนั่งในร้านกาแฟ แล้วเกิดทะเลาะแย่งเก้าอี้กันกิน ดิกระบานสลบฝายนั่นก็เป็นฝ่ายแพ้ การรบสมัยนี้เป็นการทำลายกันทั้งชาติ และเป็นสงครามที่เครียดแค้น...”

อย่างไรก็ตามปัญหาใหญ่ของประเทศไทยในช่วงนั้น คือ เมื่อมีการสั่งให้มีการหยุดยิง และหยุดต่อต้านกองทัพญี่ปุ่น นอกจากจะหมายความว่า การประกาศเป็นมิตรในช่วงแรกของสงครามโลกกับประเทศญี่ปุ่นแล้ว (ก่อนที่จะมีขบวนการเสรีไทยเข้ามาแก้สถานการณ์ของประเทศ) ก็ยังให้ถือเป็นการประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตรอีกด้วย ทำให้มีกองบินจากฝ่ายสัมพันธมิตร นำโดยอังกฤษ และอเมริกันนำฝูงบินเข้ามาทิ้งระเบิด โจมตีพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญๆ ทั่วกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา

ด้านเมืองสมุทรปราการในพื้นที่ส่วนราชการ ป้อมปราการต่างๆ โรงเรียนชุมพลทหารเรือและบริเวณใกล้เคียง จึงถือเป็นพื้นที่เป้าหมายการโจมตีที่จะประมาทไม่ได้ทางการต้องเตรียมพื้นที่หลบภัยถูกระเบิดอยู่หลายที่ มีการก่อสร้างหลุมหลบภัยทางอากาศทั้งที่ตัวเมืองสมุทรปราการ ตรงท้ายบ้าน บริเวณใกล้สถานีรถไฟสายปากน้ำบริเวณป้อมประโคนชัย และที่ป้อมปราการตรงอำเภอพระประแดง แต่ละหลุมสามารถหลบภัยสามารถจุผู้คนได้ตั้งแต่ ๑๐๐ ถึง ๑๐๐๐ คน ในขณะที่ชาวบ้านก็เริ่มอยู่กันอย่างออกันขวัญหาย เพราะรอบๆ ตัวเมืองสมุทรปราการ ได้กลายเป็นที่ตั้งของกองทหารญี่ปุ่น ไล่มาตั้งแต่พื้นที่ในวัดชัยมงคล (สมัยก่อน วัดนี้ยังมีศาลากองทหารญี่ปุ่น แต่ปัจจุบันถูกรื้อไปแล้ว) ที่ท้ายบ้านบริเวณป้อมปีกกา ในซอยสุเหร่า เข้าไปทางโรงเรียนมหาวงษ์ และที่อำเภอพระประแดง แต่ละฐานจะถูกสร้างเป็นหลุมแล้ววางต้นสักขนาดใหญ่ เรียงแนวนอนแล้วปกปิดอำพรางด้วยตลับจาก

ไทยเริ่มถูกโจมตีจากทหารฝ่ายสัมพันธมิตร

จังหวัดสมุทรปราการยังถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่เรือทุกลำ ไม่ว่าจะเป็เรือรบ เรือโดยสารหรือเรือสินค้า จะต้องเดินทางเข้าออก จึงปรากฏมีเครื่องบินฝ่ายพันธมิตรที่ร้อนใจเข้ามาทางปากแม่น้ำเจ้าพระยา แล้วหย่อนทุระเบิดขนาดใหญ่ เพื่อเป็นการปิดกั้นการเดินทางผ่านปากน้ำ ไม่ให้มีการส่งเรือ

บำรุงเข้าออกกรุงเทพมหานคร ทางกองทัพไทยจึงได้จัดเรือรบหลวงปัตตานี ดิควารูปีนกล ๑๕ ม.ม. ที่สามารถยิงต่อสู้ทั้งทางรบ และยิงขึ้นบนอากาศเพื่อต่อสู้อากาศยาน ทำการลาดตระเวนตลอดลำน้ำ เจ้าพระยาตั้งแต่กรุงเทพฯ จนสุดช่วงปากอ่าวไทย มีรายงานการปะทะน้อยมาก แต่เหตุร้ายมักเกิดจากทุ่นระเบิดของฝ่ายพันธมิตร ส่วนใหญ่จะเป็นพวกเรือประมงที่ชาวบ้านจะได้ยินเสียงระเบิด พร้อมข่าวเรือจม มิญาติเสียชีวิตอยู่ตลอดเวลา วิธีการของกองทัพฝ่ายพันธมิตรจึงถือเป็นการปิดอ่าวสยาม และหยุดเดินเรือ ขอส่งทางทะเลไม่ให้เห็นปากน้ำเจ้าพระยาจึงเกิดภาวะข้าวยากหมากแพง ในเมืองสมุทรปราการ ตั้งแต่นั้น เป็นต้นมา อดีตยุวชนทหาร น. ณ ปากน้ำได้บันทึกช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง เพิ่มเติมไว้ว่า

“...สมัยสงคราม เป็นช่วงข้าวยากหมากแพง ผ้าหาซื้อไม่ได้ในตลาด นอกจากผ้าฝ้ายที่ทออย่างหยาบๆ แม้จะทอด้วยเส้นโตให้ผ้าเนื้อหนา แต่ไม่คงทน ขาดง่าย แม่จะมีงานเย็บผ้าไม่วางมือบางที่ก็รับแก้เสื้อผ้าเก่าๆ เอามาดัดแปลงให้ทันสมัยขึ้น ข้าพเจ้าเห็นแม่เย็บผ้าตั้งแต่เช้าจนดึกดื่น แต่ก็ได้เงินไม่เท่าไร เพราะทุกคนยากจนลง แม่ไม่เรียกค่าแรงแพง เป็นการอนุเคราะห์เพื่อนบ้านกันไป บางคนก็วานเย็บให้ฟรีด้วยซ้ำ เครื่องแบบยุวชนทหารของข้าพเจ้า แม่ก็เย็บให้ด้วยผ้าฝ้ายเป็นผ้าขาวแล้วเอามาข้อมให้เป็นสีเขียว

...กางเกงเก่าๆ ที่ลีซิดไปแล้ว มาหาผ้าลายสองสีกากีของทหารเรือ มาเย็บเป็นใบโพธิ์ปะกันเสีย เมื่อข้อมทั้งตัวสีกลมกลืนกลายเป็นแฟชั่น แถมยังดีที่ครูดิ กีบรเทาความเจ็บไปได้มาก แต่ตอบหลังครูดิทำไม่เนียนที่กัน หันไปเนียนที่น่องแทนกับเจ็บยิ่งไปกว่าเก่าเสียอีก...”

“...โซดาไฟที่จะเอามาทำสบู่หายาก ชาวบ้านจึงดัดแปลงเอาขี้เถ้าจากเตาไฟมาใส่ในไหกระเทียมดองขนาดใหญ่ แล้วเอาน้ำใส่แช่ไว้สัก ๒ อาทิตย์ หรือหนึ่งเดือน แล้วรินเอาน้ำที่เหนียวๆ มาแช่ผ้า ซักผ้า ใช้แทนสบู่ได้เป็นอย่างดี บางคนหัวดีเอาน้ำแช่ขี้เถ้าไว้จำนวนมาก เอาน้ำนั้นมาเคี่ยวกับน้ำมะพร้าวจนข้น แล้วเอามาเทใส่พิมพ์ ก็กลายเป็นสบู่กรดพอใช้ได้ แต่ต้องรับใช้ เพราะถ้าปล่อยให้มันแห้งลิบลึงมีเกลือจับ...”

ชาวปากน้ำเราอยู่กันอย่างลำบากมากครับ สิ่งที่ชาวบ้านมักปฏิบัติกันในช่วงสงครามก็คือ การกราบไหว้และบนบานต่อศาลเจ้าพ่อหลักเมือง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำจังหวัด ให้ช่วยปกป้องคุ้มครองเมือง ไม่ให้เกิดความเสียหายทุกๆ วัน จะมีประชาชนเข้ามากราบไหว้เจ้าพ่อกันมากมายกว่าภาวะปกติ จนในที่สุดเมื่อสงครามสงบลงด้วยความพ่ายแพ้ของทหารญี่ปุ่น ชาวเมืองสมุทรปราการ ที่ต้องอดทนต่อสภาพที่เกิดขึ้นทั้งจากกองทัพฝ่ายพันธมิตร และกองกำลังทหารญี่ปุ่นมาตลอด ๔ ปี จึงเริ่มกลับมาใช้ชีวิตอย่างสงบสุขตามเดิม

ญี่ปุ่นครอบครองเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกือบทั้งหมดก่อนพ่ายแพ้สงคราม